

1987

397

میزه شفیق وانغ

نغمه لر

691

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

عاش

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

عاش

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

1987
397

U16
B 15

U16(2=A3) + U15(2=A3)

میرزہ شفیع واضح

نمبر

54691

باکی
یازچی
۱۹۸۷

B15
C(A3)1

ترتیب ایلدنی؛ لیلی قدیرزاده

ئون سوزون مؤلفی؛ حمید محمدزاده

رداکتورو؛ محمدعلی مجیری

میرزه شفیع واضح

نغمه لر

۶۲ ص

بویوک آذربایجان شاعری و متفکری میرزه شفیع واضحین بو کتابی همین ترتیبده شاعرین عرب الفبا سیله آذربایجان دیلمینده چاپ اولونان ایلمک کتابی دیر. کتابدا شاعرین آذربایجانجا شعرلری، فارسجا یازدیغی شعرلرینین سطرلی ترجمه لری، آلمانجا شعرلرینین بدیعی ترجمه لری وئریلمیشدیر.

C(A3)1

4702060100-166
M-658-87 186-86 (Дэг. т/п 1987)

© Тәртіб, мүгәддимә. Язычы, 1987.

ئون سوز

میرزه شفیع واضح ۱۹ - نجو عصر آذربایجان ادبیاتیندا معارفپرور شاعر و آزاد دوشونجه لی متفکر کیمی گورکملی یر توتور. یاشادیغی دوره ئوز وطنینده شاعر کیمی آز تانینان، لاکن شاگردی و دوستو فردریخ بودنشتدین ترجمه لری ایله آلماندا و غربی اوروپادا کنیش شهرت قازانمیش میرزه شفیعین ادبی ارثینین چوخ غریبه طالعی وار. ئوز وقتینده نشر ائدیلمه دیگینه گوره، ایله جده شاعرین ئوزو ویا دوستلاری طرفیندن اثرلرینین توپلانیمادیغی سببیدن ایندی اونون شعرلری باشقا دیلملردن ئوز یازدیغی دیله ترجمه ائدیلمیر و بویوک تلاشلا تاپلمیش چوخ جزئی مقداردا اولان اورژینال شعرلری ایله بیرلیکده چاپ اولونور.

یوز ایلمن آرتیق دیرکه، آذربایجان ادبیاتشناسلاری میرزه شفیعین ایتیمیش وئوزگه لری طرفیندن منیمسه نیلمیش اثرلرینین سوراغیندا دیلار. بو مدته شاعرین حیاتی و یارادیجیلیغی حقینده آرایش گورولمه میشدیر. بو ساحده م. ف. آخوندوفدان

توتوموش فریدون بک کوچرلی، سلمان ممتاز، علی اژدر سعیدزاده، ای. ک. ینی کولوپوف، میکائیل رفیعلی نین خدمت لری خصوصی قید ائدیلمه لیدیر. بونودا علاوه ائده دک که، سون وقت لره دک میرزه شفیع نین معاصر ی و شاعر دوستو اولان میرزه مهدی ناجی طرفیندن کوچورولموش و سلمان ممتاز طرفیندن ۱۹۲۶ نجی ایلده باکیدا نشر ائدیلمیش بئش غزل و بیر مکتوبدان باشقا پوئه تیک ارئیندن ایلمیزده هیچ نه یوخ ایدی. بونلارین دا حجمی ۸۱ مصراع دان آرتیق دگیلدی، همده شاعرین آتوقرافی ایله ایلمیزده بیرجه بیت ی بئله یوخ ایدی.

بو سطرلرین مؤلفی ۱۹۶۳ - نجی ایلده تیفلیسده علمی اعزامیتده اولارکن گورجستان سرسر علملر آکادمیاسینین که کلدیزه آدینا الیازمالاری اینستیتوتوندا میرزه شفیع واضحین ۱۸۲۱ - نجی ایلده گنجهده تماملادیغی بیر الیازما کتابینی معینلشدیرمکله بیر چوخ قارنلیق مسئله لرین اوزرینه ایشیق سالیندی. بو الیازماسیندا میرزه شفیع نین اووقته دک معلوم اولان اورژینال ارئیندن اوج دفعه آرتیق ئوز شعرلری واردیر. همین الیازماسینین اوزه چیخماسیله واضحین پوئه تیک ارئینین بیر حصه سی آتوقرافدا الده ائدیلمدی و بیر چوخ مباحثه لره سون قویولدو.

میرزه شفیع تخمینا ۱۷۹۲ - نجی ایلده گنجهده آنادان اولموشدور. آتاسی اوستا صادق معمار جوادخانین خصوصی معمار ی اولوب اونون املاکینین تیکیلمه سی و تعمیرینه نظارت ائده ردی. اوستا صادقین ایکی اوغلو وار ایدی - عبدالعلی و شفیع. عبدالعلی آتاسینین صنعتینی ئوگره نمیش، ایشی بنالیق

و معمارلیق ایدی. شفیعنی ایسه آتاسی مدرسه یه قویوب اونو سوادلی، حتی روحانی گورمک ایسته ییدی. فقط ۱۸۰۴ - نجی ایلده گنجه خانلیغینین چار قوشونلاری طرفیندن اشغالی و لغو ائدیلمه سیله اوستا صادقین دا وظیفه سی و املاکی الیندن چیخیر، آز سونرا وفات ائدیر. بووقت - حاجی عبدالله آدلی گنجه لی بیر تاجر میرزه شفیعنی ئوز حماسینه آلیر، اونون مدرسه تحصیلینی باشا وورماسینا کمک ائدیر. آز سونرا حاجی عبدالله نین توصیه سی ایله جواد خانین قیزی پسته خانم میرزه شفیعنی قوللوقوتورور و یازی - پوزو ایشلرینی اونا تاپشیریر. بئله لیکله میرزه شفیع نین مادی وضعیتی یاخشیشیر، فقط بو خوش گونلر اوزون مدت دوام ائتمیر، ۱۸۲۶ - نجی ایلده اوغورلو خان ایران قوشونلارینین یاردیمی ایله گنجه نی اله کچیریر، آنجاق اوج آیدان آرتیق اورادا قالا بیلیمیر، بودفعه باجیسی پسته خانمی دا ئوزو ایله گوتوروب ایرانا قاچمالی اولور. میرزه شفیع ئوز گذرانینی دولاندرماق ایچون گنجه نین شاه عباس مسجدینده کی حجره لردن بیرینده خطاطلیقلا وحسن خط درسی ویرمکله مشغول اولور. اونون گوزل خطی وار ایدی، میرزه فتحعلی آخوندوفدا اونون یانیندا بیر ایله یاخین نستعلیق خطینی مشق ائتمیشدی. م. ف. آخوندوف سونرالار یازدیغی "ترجمه" حالیندا ئوز معلمینی درین حرمتله یاد ائدیر، اونون تائیری آلتیندا حیات یولونو بوسبوتون دگیشدیردیگینی منتداریقلا قید ائدیر.

میرزه شفیع واضح ۱۸۴۰ - نجی ایلده دک گنجهده یاشامیش ئوز درین بیلگی، گوزل خطی و شعرلری ایله شهرت قازانمیشدیر. همین ایلده م. ف. آخوندوفون یاردیمی ایله تیفلیسه گئدیر،

قضا مکتبینه آذربایجان دیلی معلم لیکنه باشلاییر. تیفلیس
اجتماعی محیطین میرزه شفیع واضحین یارادیجیلیقی و دنیا
گوروشونون انکشافیندا مثبت تا'ئیری اولموشور. بورادا او،
دورینین مترقی فکری شخصیتلری ایله، روس و اورپا ادبیاتی
و مدنیتی ایله تانیش اولماغا امکان تاپمیشدیر.

۱۸۴۲ - نجی ایلین پائیزیندا آلمان سیاحی و مترجم
شاعری فریدریخ بودنشتدت تیفلیسه گئدیر، اورادا فرانسه
دیلمندن مکتبه درس وئریو. ف. بودنشتدت تیفلیسده بیر ایلمن
بیروقلر آرتیق قالمیشدیر. بو مدته او، میرزه شفیع واضحله
دوستلاشیر، اوندان آذربایجان و فارس دیلملریندن هفتهده اوج
گون درس آلیو، شرق پوئزیاسی ایله تانیش اولماغا چالیشیر،
ف. بودنشتدت وطنه دونرکن میرزه شفیع ئوز شعر مجموعه سین
دوستونا هدیه وئریو و بائیندا یازیر: «شاگردیم و دوستوم
بودنشتدت حضرتلرینین مکور رجا و التماسینا گوره من میرزه
شفیع، اونا قصیده، غزل، مریعات، مقطعات و مثنوی لردن عبارت
اولان ئوز مجموعه' آثاریمی هدیه ائدیرهم».

ف. بودنشتدت ۱۸۵۰ - نجی ایله آلماندا «۱۰۰۱»
گون شرقد» آدلی کتابینی نشر ایتدیریر. بو کتابا میرزه
شفیعین بیر سیرا شعرلرینی سالمیشدیر. بو شعرلر اوخوجولار
طرفیندن حسیز رغبتله قارشیلاندیقی ایچون ناشرین تکلیفی ایله
اونلار ۱۸۵۱ - نجی ایله آیریجا کتابجا شکلینده «میرزه
شفیعین نغمه لری» آدیله نشر ائدیلیر. نغمه لرین چاپ ائدیلمه سی
ایله گنیش شهرت قازانماسی بیر اولور. بوندان سونرا نغمه لر
هرایل، بعضا ایلهه بیر نچه دفعه نشر ائدیلیر، همده اورپا

خلقلرینین دیلملرینه، ائله جهده روس دیلمینه ترجمه اولونماقلا
مئلسیز شهرت کسب ائدیر. بوتون عمری بویو شهرت دالینجا
گزه ن بودنشتدت نغمه لرین مؤلفی اولوغونو ادعا ائدیر، حتی
میرزه شفیعین هیچ وقت شعر یازمادیغینی ایره لی سورور.
ف. بودنشتدت بیله بیر ادعائی ایره لی سورمگه جسارتلندیرن
میرزه شفیعین ئوز یارادیجیلیغینا قانیغسیز مناسبتی. الیازمالارینی
سخاوتله دوستلارینا باغیشلاماسی ایدی. عین زماندا بودنشتدت
ائله تصور ائدیردی که، میرزه شفیعین اونا باغیشلادیغی دیواندان
باشقا هیچ بیر مجموعه سی اولمالیدیر. حالبوکه، یوخاریدا
آدیننی چکدیگیمیز مجموعه ده واضحین بیرمثنویسی، ایکمی غزلی،
تک بیتلری و باشقا شعرلری واردیر. همین مجموعه نی واضح
کنجه ده بیتردیگی وقت ف. بودنشتدتین جمعی ایکی یاشی
وار ایدی و بو وقت واضح کنجه نین تاننمیش شاعری ایدی.

ف. بودنشتدت میرزه شفیع واضحین درس آلدیقی وقت
معلمیندن ائشیتدیگی شعرلری قیده آلمیش، اونلارین کیمه
مخصوص اولماسینین فرقیته و ارماندان هامیسنی «میرزه شفیع
واضح نغمه لری»، «میرزه شفیع ارئندن» کتابلاریندا ترجمه
اولان ترجمه لر آراسیندا اوخوجولار سعدی، حافظ، فضولی و باشقا
کلاسیکلرین شعرلرینین مضمونونا یاخین مصراعلارلا راستلاشما
بیلرلر. بو، البته، اودئمک دگیل که، واضح اونلاردان اقتباس
ائتمیش ویا شعرلرینی انتحال ائتمیشدیر. بو، قید ائدیگیمیز
کیمی ف. بودنشتدتین سهل انکارلیقی و ناشیلمیغیندان ایره لی
گلمیشدیر. ماراقلی بوراسیدرکه، ف. بودنشتدت بوتون

نفسه لرین مؤلفی اولدوغونو ادعا ائدرکن بو قبیلدن اولان
شعرلرینده، یعنی سعدی، حافظ، فضولی نین دیوانیندا موجود
اولان شعرلرینده مؤلفی اولورا
میرزه شفیق واضح ۱۸۵۲ - نجی ایل نوپابرین ۲۸ - ده
تیقلیسده وفات ائتمیشدیر.

حمید محمدزاده

فیلولوژی علمی دکتیری، پروفیسور

اورژینال شعرلر

۱ - آذربایجانجا شعرلر

غزل

نه قدر کیم، فلکین ثابت و سیارهسی وار
اول قدر سینده غمزه اوخونون یارهسی وار.
دکیل افلاکده کوب گورونن چرخ بلند،
اولوبان دیده، سراپا سنه نظارهسی وار.
روزکاری قارا، دائم کئجهسی تار کچیر،
هر کیمین عشقده بیر یار ستمکارهسی وار.
نجه قان جوشه کلیب، ائبله مه سین آه و فغان؟
کونلوسون دیده، گریبان کیمی فوارهسی وار
اول غزلدیرکه، بو، واضح دئدی، بیر درد اهلی،
ظاهرا لاله اطاعتیندا قوناق - قارهسی وار.

اولا سرگشته و دیوانه و حیران، سوسنی.

گون که، هر گون که چبخار، در گینه سجده اُدر،
سرو رفتار کَلور، قیلسا قدین باغه گنر،
غنچه گر آغزین ایله قارشو دورا، بوینون اگر،
کفر عشقین یتیشیب بیر یره کیم، ای کافر،
دُستلر واضح بهتاندی، مسلمان، سوسنی!

* * *

مین ائو بیخیب، تیکیرسینیز بیر بوش مناره،
عرشه چیخیب، قوناق گئدین پروردگارا.

هجران غمینین باده' گلگونلور علاجی
واضح، دانیشیرلار بونو میخاندر ایچره.

میرزه شفیع واضح له ناجی
و ناصحین مشاعرسی

واضح

سبز بوش اولموش قدین رخسار آتش گونیه،
موسیبی عمرانه گویا، تور شکلین گوستورور،

ای نراکت چمنی ایچره خرامان سوسنی،
خوبلیق کُشورینین تختینه سلطان سوسنی،
صلقین یایی قاشین صلقهسی قربان سوسنی،
بیر باخیشلا یاراشور کیم، آلا یوز جان سوسنی،
بئله گئتسه، تز اولور دیلمره داستان، سوسنی.

حرکات و روشین قیلدی سهی سروینی پست،
سنبله طره' زلفین شکنی وئردی شکست،
لاله نی داغا سالیب روین، ائدیب باده پرست،
ای کونول، قاش-گوز آراده نه گزرسن بئله مست،
یوخلو وهمین که، آرا یرده توکه قان، سوسنی.

ای ملک، ابر یوزون گوندومو، یا بدر تمام؟
کیم که، رویندن اولور مست، اونا باده حرام،
پرده سیز جلو له نیب، ناز ایله وئر قده قیام،
کفر زلفین داغیدیب، مست چیخیب، ائله خرام،
بئله لر تاکه، نه دیر کوف-ایله ایمان، سوسنی.

بو قلمو قامتینه اطلس و خارا یاراشور،
قاشلارین گوشه سینه قتلیمه ائیمما یاراشور،
ائده گر زنده لنین لفظ مسحا، یاراشور،
سنی هر کیم که، سئور، باشینا سئودا یاراشور،

ناجی

درد عشقه اوغرامیش، رنجور شکلین گوستورور.
دینو دل نقدینی اینار ایتسه ناصح، تنگیمز،
بیر محقر تحفه ایله مور شکلین گوستورور.

۲- فارسجا شعرلر

غزل

هر زمان کان قلو بالا ز نظر میگذرد
وه، چهها بردلو بردیده' تر میگذردا
منعم، ای شیخ، ز نظاره مکن، کز رخ دوست
تو چه داننی که، چه بر اهل بصر میگذردا
ای که، بر من گذری، محوکنی از خویشم،
همچو خورشیدکه، بر دور قمر میگذردا
تو که، چندین بکشی دامن از افتاده' عشق،
دستم کوتاه منت، کی به کمر میگذردا؟
گفته' واضح از آن رو همه شیرین آمد،
بزبانش سخن از لعلو شکر میگذرد.

تیغین آلمیش دستینه ، اول چشم جلادین
سنین،
جانه قصد ائتمک دیلر، مخمور شکلین گوستورور،
جسم زاریمدن چیخار هجرین الیندن ناله لر،
بو یله بیر تندیر تنیم، تنبور شکلین
گوستورور.
خط رخسارین ائدیپ تاراج حسنین ملکینی،
بیر خرابه شهر ایچینده مور شکلین گوستورور.

ناصر

گوز سرشگی مردمکنین نقطه سین بر باد
ائدیپ،
عاقبت بیر گون اولور کیم، کور شکلین گوستورور.
تیلبه کونلوم تیللرایله آسیلوب، تیلدیر سبب،
فی المثل، باخقان کسه منصور شکلین
گوستورور.
کهربا دیک رنگ زردیم سانماغای بیهوده کیم،

(سطری ترجمه)

از من غمزده جز عشق رخ یار میرس،
 با من دلشده جز صحبت دلدار مگوی.
 تا از آن دم که، حریم دل من خلوت اوست،
 فاش بینم رخ او، گر نکرم بر همه سوی.
 چرخ سرگشته نه آنست منقش به نجوم،
 بلکه اندر طلبش مانده فرو غرقه به خون.
 روز گلگشت، بهار است و تماشاو طرب،
 خیز، تاخمه بز بامی و نی بر لب جوی.
 واضح از خاکسرد آرد به نسیم در دوست،
 کشته 'عشق بله، زنده توان گشت به بوی!

(سطری ترجمه)

سن ای بیریمله هم نشین اولان، زاهدلیک
 دفترینی سویا آت،
 سن ای ثابت قدم دوست، عشق یولوندان غیر بیر
 یول توتما!
 بو غملی عاشقندن یار محبتیندن غیری بیر
 شئی سوروشما،
 بو زواللی عاشقله، دلدار محبتیندن غیری
 بیر شئی دانیشما!
 اوز ماندان که، منیم کونول اطاعیم اونون
 خلوتکاهی اولموش،

او قدو قامت خیالیسندان کچرکن،
 آه، کونلومندن و یاشلمی گوزلریمندن نه لر
 کچیر!
 ای شیخ، یارین اوزونه باخماغی منه قلغن ائتمه،
 بصیرت اهلینین نظریندن نه لر کچدیگینی
 سن نه بیلیرسن؟
 گونش آیین یانیندان ئوترکن اونو یوخ ائدیگی
 کیمی،

سنده منیم یانیندان ئوتوب کچرکن،
 وارلیقمی محو ائدیرسن.
 بونجا که، سن اتکلرینی ییخلمیش عاشقیندن
 چکیب اوزاقلاشیرسان
 منیم قیسا اللریم سنین کمریندن بس نه
 توتا بیله جک؟!
 واضحین شعری اونا گوره بو قدر شیرین
 اولدو که،
 او سنین لعل و شکریندن صحبت آچدی.

غزل

ای که، هم حجره 'ماژی، ورق زهد بشوی،
 وی که، ثابت قدمی، غیر ره عشق مپوی.

هر طرفه باخیرام، آنجاق اونون شکلینی
گوروره‌م.
بو سرگردان فلك اولدوزلارلا بز نمیش کیمی
گورونمه سین.
بلکه، اودا، بیر عاشق‌دیر، یار حسرتیله
قان - یاش توکورا
گل چاغی، بهار وقتی، تماشا و شادلیق
زمانی دیر.
قالخ، چای کناریندا می مجلسی قور، نی چال!
واضح یار قاپیسیندان گلن نسیمی دویونجا
تورپاقدان باش قالدیرار.
بلی، عشق ایله هلاک اولان معشوق عطریله حیات
تاپار:

غزل

شاهد خرگه نشین زلف ز رخ کرد باز،
نور حقیقت پدید از ظلمات مجاز.
دیده بدیدار دوست، دست در آغوش یار،
عشق از آن سو نیاز، حسن از آن سوی ناز.
صدر حریم قبول در خور هر خام نیست
پس بنشین، شمع‌وار سر بکش از سوز و ساز،
تربت محمود را روز جزا این نداست:

-- «حاجت فردوس نیست کشته تیغ ایاز»
واضح آواره را بانگ جرس، - صوت زاغ،
پای طلب در بماند، منزل مقصد دراز.

(سطری ترجمه)

چادر اوتوران گوزل ساچلارینی اوروندن
بیغلی،
مجاز ظلمتیندن حقیقت نورو پارلادی.
گوز دوست گوزونده، ال یار قوینوندا قرار توتدو،
عشق بیر طرفدن، حسن او بیر طرفدن
نازو نیازا باشلادیلار.
اونون قبول اطاغینا یول تاپماق هر خام آدامین
ایشی دگیل،
ایندی که، بئله دیر، اوتور، شام کیمی آلیش، یانو
دوز.
محمود تربیتیندن جزا گونو بو ندا قوپار:
«ایاز قلمینچی ایله ئولموشه جنت نه لازم؟»
ایستک کهری یاری یولدا، مقصد منزلی
اوزاقلاردا قالدی.
ایندی قارغا صدالاری آواره واضح ایچون جرس
صدالاری بیرینی توتوبلدور.

54691

غزل*

هرجا که بشنوم زجمالش حکایتی
از داستان عشق بر آرم روایتی
که از وفای یارو گهی از جفای هجر
دل در دعای اوستو زبان در شکایتی
میبرد امتداد فراقم زخاطرش
یاران ترحمی و رفیقان عنایتی
عقل ز سر عشق مرا طعنه میکند
آری نخوانده از خط رخسارش آیتی
افغان که از طیب ندارد سر علاج
دردا که درد عشق رسیده به غایتی
گفتم حدیث زلف بباد سحر بگفت
سودای زلف یار ندارد نهایتی
واضح بآرزوی وی از دینو دل گذشت
باهیچکس ندارد مهر و کنایتی

(سطری ترجمه)

یارین جمالیندان بپیر حکایه ائشیتدیگیم یرده
عشق داستانیندان بپیر روایت دانیشارام
گاه یارین وفاسیندان، گاه‌دا هجرانین جفاسیندان

* منبع: الیازمالاری فوندی، c-86 ورق 182a

اورك اونا دعا ایدیر، دیل ایسه شکایتلنیر
فراقیمین اوزانماسی منی اونون خاطریندن آپاریردی
دوستلار رحم ایدین، سرداشلار مرحمت ایدین
عشقین سریندن خبرسیز اولان منی مذمت ایدیر
چونکه یارین سیماسیندا هیچ بپیر آیه اوخومامیشدیر.
تا سَف که، طیبیدن هیچ بپیر علاج ایسته‌میر
فغان که، عشقین دردی عرشه چاتمیشدیر
زلفوندن گوردوکلریمی صباه دؤدیکده او دؤدی که،
یارین زلفونون سئوداسی سونسوزدور
واضح اونون آرزوسویلا دیندن و اورکن کچدی
هیچ بپیرکسه نه محبتی، نه‌ده کنایه‌سی وارذیر

* * *

تاکی دل آن دلارام زین دل رمیده دارد
وز دوستان بیدل، دل آرمیده دارد؟

(سطری ترجمه)

هاوقته قدر او گوزهل کونلونو مندن اورکموش
ساخالایاجاق،
هاوقته قدر او، سئون عاشقینه لاقید قالاچاق ۱۹

رباعی

گر مردی زما زنی همی دارد دوست،
یاریست نکو و عیبش نه نکوست.
اما، زچه روی چون زنی مردی خواست،
در چشم جهان پلید و بد سیره' اوست.

(سطری ترجمه)

بیزلردن بیر کیشمی بیر قادینی سنوسه،
او، گوزهل بیردوست ساییلار و اونا نقصان توتماق
یاخشمی گورونمز.
بس نه ایچون قادین بیر کیشمینی سنوسه،
دنیانین گوزونه خوار و پوزغون گورونر؟

رباعی

جان و تن من فدای یک بوسه' یار،
آمال و خیال من، بر او باد نثار.
عاشق منم و به عشق او در غم و درد،
شیدا منم و به هجر او زار و نزار.

(سطری ترجمه)

منیم جانیم و قلبیم یارین بیر بوسه سینه
فدا،
منیم آرزو و آمالیم اونا
فدا اولسون.
من عاشقم، اونون عشقیله غمه، درده
دوشموشم،
من شیدا بلبلیم، اونون هجر یله بیله
آغلار اولموشام.

رباعی

لب بر لب یار بردنش، وه، چه خوش است!
جام از پی جام خوردنش، وه، چه خوش است!
زیبا صنمی، پسته لبی، شیرین گوی،
اندر برخورد فشردنش، وه، چه خوش است!

(سطری ترجمه)

یارلا دوداق - دوداغا دورماق، آه نه خوشدورا
اونونلا قدح آردینجا قدح دولورماق،
آه نه خوشدورا

پسته دوداقلی، شیرین سوزلو، گوزهل بیر صنمی
آلیب آغوشه سیخماق، آه نه خوشدورا

حسب حال

مه نوسفرم!

رفتی ز نظر، دیده زدل ائشک روان کرد،
رسمیست پی نوسفران آب فئشان کرد.
والیلمی اذا یغشا! هلاک عاشق شب فراق است،
والنهارى اذا تجلا! سرمایه' عمر روز
وصال.

هجران گنجه سین محنتینی کر گوره کافر،
شک یوخلوکه، انکار ائله مز روز قیامت.
گر زاهد خودبین بیله ذوقینی وصالین،
جنت طلمیندن نه بیلور غیر ندامت!

ودای دوستان رسمیست قدیمو اطوار یاران
خلقیست کریم، پسران چه جهت آن مبدل به
لاف شد و این متغیر به خلاف.

ای شهره' شهر، از چه شدی شهر به شهری؟
کل بدری اذا سیرته فسیرته که هلالی.
در از تو اگر دیده چنین خون جگر ریخت
ماتظرو قد وجهکه الابخیالی.

کدام خاک راه به تقبیل کرده لعل سمندت
تتر به چرخ برین است و کداین سرمنزل
زنسیم طره' مشکینت رشک صحرای چین.

در خانه' زین جلوه کنان، عربده جویان،
هرجاکه، بدین شکل و شمایل بخوامی،
از رشک شود چرخ برین حلقه بگوشت،
وز عجز نهدره به جبین داغ غلامی.

بو مثل غلطدیرکه، دئیرلر گوزدن گئدن
کونولدن گئدر، مادام که، گوزدئیدین، گوزده ایدین.
ایندی که، گوزدن گئتدین، کونولده سن.
گوز آغلار کیم، سنمی گورمز، کونول خود
سننن آیریلماز،
مگر جسم لطیفین نازنینیم، سربه سو
جاندیر؟

هرجاکه اشراقات قلبیست، چه دعا، چه سلام
و آنجاکه بریده محبت است چه قاصد، چه پیام؟

صدر حرم وصل تو را راه صبا کو؟

یارای گذشتن نکند پیک خیالم.

ترکیب وجودوم اقتضای وصال مهرینله دیر

و عدم امکانیم قبله' فراغ قهرینله.

منی عشقین اودونا یاندردین،
چونکه گوردون یانیرام، یان دوردون.

باز آی، باز آی که، بی تو دیده را نور نیست و
دل را سرور نی.

نه چاره خنده، نه مجال گفتار،
نه زهره نشست، نه یارای رفتار،
نه قدرت صبر، نه قوت آه،
جان در کف و چشم بر راه.

باز آی، باز آی، خورشید طلعتت بنما، پرده
از جمال به گشا، مجلس حریفان بیارا. چه جای
قطعا ایدیهن؟

دست از ترنج عجب نیست نشناختن
بریدن،

در تار هر کمندت مد سر بریده داری!

(ترجمه)

حسب حال

ینی سفره چیخان آیم!
سن منیم نظرلریمدن اوزاقلشارکن،
گوزلریم باغریمدان یاش آختدی.
بو بیر رسم دیر، قایدادیر سفره

چیخانلارین دالینجا سو سپرلر،
آه، اوزمان که، گنجه ظلمت چوکورا عاشقین
هلاکی بو آیریلیق گنجه سینده دیر. آه، او زمان
که، گوندوز جلوه لنیرا عمر سعادتتی بو وصال
گوندوزونده دیر.

هجران گنجه سین محنتینی گر گوره کافر،
شک یوخسوکه، انکار اولمهز روز قیامت،
گر زاهد خود بین بیله ذوقینی وصالین.
جنت طلبیندن نه بیلور غیر ندامت؟

دوستلارین آیریلیق زمانی بیر - بیرله وداغلاشماسی
بیر رسم دیر قدیم، معشوق اطواری بیر عادت دیر کریم. بس نه ایچون
او لاف اولدو، بو خلاف؟

ای شهرین مشهور گوزه لی، نه ایچون شهردن
شهره اوز توتدون
او بدرلنمیش آی کیمی دولانیب (اوزاقلاشیب)
هلاله دوندون؟

سندن اوزاغا دوشندن بری گوز بئله جه
جگر قانی آخیدیر،
سنین اوزونو دوغروندان، خیالدان باشقا
غیر بئرده گورمک اولماز میش!

هانسی یولون تورباغی سنین آل کهرینین آیاق توزو
سایه سینده اوجا فلکه قالخیمشدیر. هانسی یول آیریجینا مشک
قوخویان تئلرینین عطری ایچون چین صحراسی پاخیلیق
اتمکه باشلامیشدیر؟

سن یهر اوستونده بو جلوه لنن گوزه للیکین.
بو وقارینلا.

بو شکل و شمایلله هارایا ایاق قویسان،
اوجا فلک حسدیندن سنین قولاغی

سیرغالی غلامین اولار
یئر ایسه، اطاعتیندن ئوز آلینا نوکرچیلیک

دامغاسی وورار.
بو مثل غلطدیوکه، دئیرلر گوزدن گئدن

کونولن گئدر. مادام که، گوزدئیدین، گوزده اییدین.
ایندی که، گوزدن گئتدین، کونولده سن.

گوز آغلار کیم، سنی گورمز، کونول خود
سندن آیریلمان،

مگر جسم لطیفین نازنینیم، سر به سر
جاندیر؟

اورداکه، کونول آیدینلیغی وار، نه دعا، نه
سلام؛ اورداکه محبت بیکی وار، نه قامد،

نه پیام!
سنین وصل اطاغینا صبا نجه یول تاپا
بیلرکه،

اورایا کچمک ایچون منیم خیال قاصدیم
بئله، عاجز دیرا

ترکیب وجودوم اقتضای وصال مهرینله دیر
وعلم امکانیم قبله فراق قهرینله

منی عشقین اودونا یاندیردین،
چونکه کوردون یانیرام، یان دوردون.

قاییت، قاییت که، سنسبز نه گوزده نور، نه کونولده
سرور وار.

نه گولمکه بیر هوسیم، نه صحبتہ میلیم
نه اوتورماغا قراریم، نه کئتمکه طاقتیم

قالمیش.
نه صبر اتمک قدرتیم، نه آه چکمک
قوتیم وار

جانیم دوداغیمدا، گوزوم یوللاردادیر.
قاییت، قاییت ئوز گونش جمالینی گوستر،

اوزونده کی پرده نی آت، عاشقلمر مجلسینی زینت لندیر.
نه الینی کسمک یئریدیر؟

الله تورونجوو بیر - بیریندن سئجمه ییب،
کسمک تعجبلمی بیر شئی دگیل،

سنین کمندینین هر بیر تئلینده یوز
باشمی کسبلمیش قرار توتموشلور.

II فارس دیلیندن ترجمه لر (ب. آذراوغلی)

۱ - مکتوبون انتظاریندا

پوئما

محبت باغینین سرو روانی
ملاحت باغینین تازه فیدانی،
اوجا ابویلولار ایچره فخر دوران،
شکسته قلبره موتسرو درمان
زمانین ان سچیلیمیش نوجوانی
گوزه لمرین گوزه لی، مهربانی
شفقده، مهرده، گویلرده بیر آی،
وفاده، عهدده یوخدور سنه تآی.
خوش اندامسان، خوش اقبال، خوش عملسن،
زمانه گورمه میس نازلی گوزه لسن
الهی، سن اوزاق ائت بد نظر دن،
یانیندا بدنظر دوشسون کسردن.

سنی آلاهی گوروم که، حفظ قیلسین،
کونول آینان همیشه آیدین اولسون.
کامینجا گردشہ گللسین بو دوران
سنه ساغلیق دیلر قلب اول خدادان
دئیرهم، دوست آیاغینا دگن داش
اونا یوخ، سینمه دگسین منیم کاش،
ابدی عمر قیل سن بو جهاندا،
حیاتیم اولماسین سن سیز بیر آن دا.
او تازه غنچه تک عطرین وار اولسون
باشیندا دایما سئودالار اولسون
محبت شرطینین اتماسی یتدی
بیزیم عرض حالین ایامی چاتدی.
بیزه غافل اولوبسان، بو نه دندیر؟
جوره مایل اولوبسان، بو نه دندیر؟
فراغیندا گوزوم قانلا دولوبدور.
بیری قولزوم، (۱) بیری جیحون اولوبدور.
بوتون کیرپیکلرین خنجر سایاغی
توکر قلبیم قانین اوزوم آشاغی.
دورهم دجله اولوب گوزوم یاشیندان،
اوتورموش قان ایچینده مین - مین انسان،
اوره ک گویلر کیمی افغانا کلجک
گوزومدن یاشن آخار گورشاد یاغیشن تک.

(۱) قیرمیزی دنیز

اوزونو گورمگه یوخ الله امکان،
 نهده گل درمه‌دیم وصلین باغیندان.
 نه بیرکس وارکه، هم اسراریم اولسون،
 نه بیرکس وار منیم غمخواریم اولسون.
 کیمه دئییم الهی وصف حالیم؟
 کیمه دئییم بو دردیم، بو ملالیم؟
 بو اسراره الهی، کیمدی محرم؟
 ده کیمده وار بو قدری دردیله، غم
 که، اونا سویله‌ییم دردیمی بیردم؟
 آلیم اوندان بو درده بلکه ملحم
 ای عنبر قوخولو صبحین کولگی،
 خبر گتیر سئویندیر بو اوره‌گی
 سن ای، عاشقترین دردینه محرم،
 محنت‌کش انسانا ان یاخشی همدم،
 توتولسا غنچه‌تک بیر قلب کدردن،
 سن اونو گل کیمی خندان ائدرسن.
 نه اولارکه، اولوب محرم اسرار
 بیزیمده دردیمیزدن اول خبردار.
 دانیشیم من یاریمین فرقتیندن،
 خبر وئویم جفا و محنتیندن
 منیم بو حالیم رحیمه ائیله‌یب سن،
 توکنمز دردیمه امداد ائده‌سن
 گئدیب سن یانینا اول ظلمکارین
 یتیر پیمانینی عاشق زارین.

منیم گوز یاشلاریم، همت ائدین سیز،
 یارین مسکینه آخیب گئدین سیز،
 آیاغینا دوشوب نازلی نگارین
 یتیرین عرضینی بو بیقرارین.
 اوره‌گیم پارچالانمیش غم الیندن،
 مگر زلفی اسیر صبحین یئیلیندن؟
 هارادان قافله گلمسه، قرارسین
 سورونم من، سورونم اختیارسین.
 بو خسته قلبیمین آهی، نواسی
 اولار قافله‌نین زنگ صداسی.
 آریار، وارمی یارین بیر نشانی،
 آریار اول ینی یتمه جوانی.
 نه‌امید، نه جواب تاپماز سئوالی
 سئوالار دفع قیلماز بو ملالی.
 نییه دیدم دولار حسرت یاخیله؟
 الهی کیم‌سنی سالما بو حاله!
 هارای، ای چرخ، الیندن، نه ائدرسن؟
 بو کونلومو هر آن دردلده دیدرسن.
 منه مین دردی وئردین، یوخدو درمان،
 بیر آنلیق وصل ایچون بوقدری هجران؟
 نچه مین سینده داغلار چکیب‌سن،
 اوسانماسان مگر بو جوردن سن؟
 نه اولاردی، محبت اولماییدی!
 اولوردو کاش بو محنت اولماییدی!

اونون وصالينا يئتن زماندا
تلمسه حاليمي شرحو بياندا.
اماندير، خاطرينه دگمه بيردن،
بلکهده رمزي وار، گيرليندي سندن.
اولجه باشينا دولان اونون سن،
منيم عوضيمن ئوپ گوزلريندن.
يئتير بو عرضيمي قلب اوولايانا،
کدرلي قلملره ملحم قويانا.
دمادم، لحظه لحظه، سن مدام ده،
اونا مندن دعا سويله، سلام ده.
نه گئجهم وار، نهده بير گوندوزوم وار،
نه بير ايش گورمکه يوخ منده کردار
قواريم اول شکر گفتاريم ایدی.
مداريم اول گوزل رفتاريم ایدی.
او سوزلردن اوره کده درد قالميش،
او رفتاردان مني طوفانلار آلميش.
اوره کده غم، بو جانيمدا سويوق تر
حيات باغچامدا اسير کولکلر.
هاراي منيم بهار فصليم نه سولنو؟
حيات چشمه داها گورونمز اولدو.
اينان، سن سيز اوله ياننام، ياخيللام،
منيم تک گورمه ميش تشنه بو ايام.
اگر سئودان باشيمدا قالسا بويله،

امیدیم یوخلو وصله هیچ سنینله.
 دونوب بختیم، کبجهم بیل گوندوز اولماز،
 سحر دوغسا غمیمدن هیچ نه قالماز
 کیمین خوش بختی وار گولسون، سئوینسین
 اونا طالع یار اولموش قوی ئوگونسون.
 قارا بختین حالین هاردان بیلر او؟
 ستمدن، هجردن بیلمز خبر او،
 کونش جمالیدنا رحم اولسا هرگاه
 کونشه حسرت ایله چکمه رم آه
 آخی، سندن اوزاقدیر بو کدر، غم،
 اورهك داردنا، جگر قان، گوزلریم نم.
 کونول دویموش اینان که، غم، کدردن،
 قاچارام، وحشی تک، جنس بشردن.
 ائله بیل مجنونام سئودای لیلی
 اوره کده صحرايه آرتیردی میلی.
 کوروندو بیر قاصد، یوخ - یوخ او جانندی،
 بو خسته قلمینه روح رواندی.
 منی شاد ائیلهدی، او وئردی نامه،
 نه نامه، عطرده میل شمامه.
 دولونجا داغ و صحرا مشک ایله من -
 دئدیم آهو گوبکی گلدی چیندن.
 باشیمدان عقلمی آلدی بیر آندا،
 دگیشدی حالیمی بو خسته جاندا.

آچارکن نامه‌نی گئندی ککر، غم،
 کرامت قاپیسی آچیلدی اول دم.
 بو نامه دلربا، او یاردان ایدی،
 او مونس سئوگیلیم دلداردان ایدی.
 گاه مودوم، گاهدا قلبیم اوسته قویدوم،
 منه سئوینج کتیرمیش ایدی، دویئوم.
 فقط بیردن حالیم اولدو پریشان
 او خطه باخماغیم دگیلدی آسان.
 تعجب ائیله بیردیم اقبالیمدان.
 منه نامه کلیب مشکین خالیمدان،
 باخاندا نامه‌یه حالیم دورولدو،
 اوره کده نامه‌نین عطریله دولدو،
 الهی، بونجه خوش ساعت ایدی؟
 بوکه بیر عوض سیز سعادت ایدی؟
 مگر بو دورانین رائیسی دولاندى،
 یاتان بختیم مگر، بیردن او یاندى؟
 نه اولدو جور چرخ، اول ظلم دوران؟
 او ظلمیندن مگر اولدو پشیمان؟
 او خودوم نامه‌سین گل اوزلو یارین
 ایشیندن حالی اولدوم اول نکارین.
 او نامه چوخ شفقتله یازیلیمیش
 نجه لطفو محبتله یازیلیمیش،
 یازیب ای هجرانین بندینده دوستاق،

هجرانا صبرایله دوزر لر آنجاق،
 قوی اوزون دونمه‌سین جور فراقدان
 هجریمده ال اوزمه سن ایشیاقدان.
 هله اسکیلمه‌میش مهرین یانیمدا.
 سئودان باشیمدادیر، ذوقون جانیمدا.
 سنی اونوتمارام، فکریم بو اولموش
 نه وقت اوللام او یاریملا هم آغوش.
 بوتون عشق اهلینه بو بیو مرام‌دیر
 ناامیدلیک معشوقلارا حرام‌دیر...»
 گل ای ساقی، کتیر بیر جام گلگون
 اوره کده پاس توتان دردیمی سیلمسین،
 شکر اولسون که، بختیمده یار اولدو،
 نه خوش ایام، نه خوش روزگار اولدو
 گل ای واضح، مجاز عشقیندن سن
 حقیقت تاپ، اونونلا یوکسلسن.

۲ - ایکی غزل

گل ای جانیم که، هجرینده دوداغه چاندی بو جانیم
 دوداغین قوی دوداغیمه ئوزون آل جانی، جانانیم.
 سنین آتشلی چهره‌ندن ایکی خصلت دوغوب منده؛
 کوزوم آغلار، ئوزوم یاننام، اینان ای چشم مستانیم.

خوشام، غممه سئوینج توتسا اگر دنیائی هر یانندان
نه اونلا نه بونونلایام، منیم عشق اوللو افغانیم.
تاجیم آه، گوز یاشیم تخت، لشکریم دردیر، غمیم وولکهم،
من عشقه سلطان اولسام دا، سنین عشقیندی سلطانیم.
فنایا اوغراسام دا بیل، فقط محو اولمارام جانان،
بو مشکل حکمتی ئوز که طیبیدن سورما لقمانیم.
او شیرین لعلدن شهدو شکر هرگاه نصیب اولسا
ملکدر نوثر جان سویلر، منه گویلردن، ای خانیم.
نگاریم، وقت کلیب چاتدی، بو خسته عاشقی یاد ائت،
من ئویله خستهیم آنجاق، سنین وصلیندی درمانیم.
کیم عشقین دردینه یانسا، او ناله ائیله یر هر دم،
من ئویله کیزلی یاننام که، نه ناله وار، نه افغانیم.
او مشکین زلفلرین شوقی، او آی تک چهره نین مهری
کئجه ئیله کوندوزو آلمیش الیمن ماه تابانیم.
او یارین زلفو روینندن سن امید کوزلمه، واضح،
توتارام چین ماچینی، الیمده واردیر امکانیم.

* * *

خوش اولسون اول کونول عشقه مکاندیر،
واز اولسون اول فکر، عشقه هیان دیر.
سوسوز چشمه یه بنزر اول اوره ک کیم
نه عشقین دردینی، نه غم دو یان دیر.

باخ، ئوگرن گور نجه پروانه، بلبل
اولوبلار عشق شیداسی، زماندیر.
محبت اهلینه بو کافی دیر کیم،
ئوز عشقیله او رسوای جهان دیر.
محبت مرغی جوولان ائتسه هاردان
او عشق اوولار، خبردار اول، اماندیر.
ایکی دنیائی وئورم سن باخاندا،
منه عشقین بو سوداسی عیاندیر.
نجه واضح، اسیری اولماییم من
بو عشقین قارشیسیندا قاف یالاندیر.

قلییمسه سئودایا بیر حریص کیمی،
دائما ایسته بر، دائما سئوه ر.

شراب مجلسینده، گل مجلسینده،
دواق مجلسینده، دیل مجلسینده
وئرکن حوریلر شیرین بوسه نی،
شیطانین لعنتی قورخوتمور منی.

گونش ایشیفینی یاییب هر یانا،
مین رنگله نور سپیر ماوی عمانا.
اونون شعله سیندن برق ووران سولار،
آز قالیر آلیشما، آز قالیر یانا.

سنه اوخودوغوم ترانه لرین،
سونسوز عمانیندا گونش سن پریم!
اودورکه، برق ووروب یانیر، پارلاییر،
چهره نین شو قوندن بو نغمه لریم.

ینه گلدی قیزیل گلون دورانی،
ایشیق ساچیب دورد بیر طرف ووردو برق،
جلوه له نیب بر اوزونون هر یانی،
دوداقلارین بوسه سینه اولتو غرق.

کل بلبله، بلبل گلّه ائدی ناز

III آلمان دیلیندن ترجمه لر (آ. آسلانوف)

۱ - محبت ترانه لری

بو کیچیک محبت ترانه لریم،
پارانمیش عطریندن تو نانه لرین (نعناع لرین)،
عکس صداسی دیو بو سسلر، ای دوست،
عشقین، سعادتین و ناله لرین...

عقلیمله قلیمین ئوز که یولو وار،
هر بیر ییو یولدا بوچ ائده ر منی،
بیرسی سئوادادان اوزاقلاشدی رار،
اوبیری سئودایا توش ائده ر منی.

هقلیم گنجه - گونلوز یاریق قلییمی
دائما دانلایار، دائما سروهر.

اوره کلردن اوچوب گئندی کله، غم.
قوجالاردا بودور، - دئییب - گلدی یازا
کلون، مئیین مجلسینه اولدو جمع.

قوووشان زماندا کونوله کونوله،
نفسله نفسه، چیچکلر گله،
دوداقلار ائدهرکن آبحیات نوش،
عقل سرخوش اولور، باشندان چیخیر هوش.

ئوترگی حسله اما، وئرمه حق،
هر عادی جسمانی نشئهدن اوزاقا
بیزیم سئودامیزین علوی قوه سی،
نجیب آرزولارین سسی دیر سسی

سنین دوداغیندان بوسه آلماسام،
ایلرله یانیندا مهمان قالماسام،
بو قانی دنیا یا نه ائتمه ینه،
او قسمت ائیلهر سعادتمنه.

باخیمین قلبیمه ایثیق، نور چیلر،
اونونلا دنیانی عقل درک ائدهر،
ان نجیب حسلرین آچاری دیر او،
عمرومون - گونومون بهاری دیر او

شیرین آرزولاریم گویلردن درین،
منیم ساربانیم دیر شوخ نظرلرین.

کولکلر ایشله دیر دگیرمانلاری،
ماشینی ترپه دیر سویون بخاری،
دویوشه سوق ائدیر بو قلبیمیزی،
جوشان حسیمیزین سرت طوفانلاری.

لاکن مین کولکدن، طوفاندان، سودان
بوتون قوه لرین هامیسیندان اینان،
بیر گوجلوقوه وار، بیر گوجلوقه نسیم، -
سنین ملاحظلی، اینجه نفسینا

زلیخا

گوی اوزونو بزه بیرسه آل گونش نجه،
قلب ائویمی بزه بیرسن سن ده، ائله جه،
یتیشیمیشم سایه نده من بو سعادت،
کونلوم بیل که، دوچار اولار سنسیر ظلمته،

بلملی دیر که، یره ظلمت دوشنده بیردن
او، گیزله در هر نه وارسا گوزدن، نظرندن.

اما گونش نور ساچاندا گویلردن بیزه،
برین بوتون گۆزه لیلیگی گورونر گوزه.

جنت قاپیلاری گونون بیرینده،
مؤمن بنده لره آچیلان زمان.
گناهلی، گناهسیز . . . هامی بیرینده
گوزله ییر قلیبینه شهبه ییله، گمان.

بوتون گناهکارلار ایچینده تک من،
دایانیب دورارام قارا - قورخوسوز،
جنت قاپیسینی بو دنیا دا سن
آچمسان اوزومه ای نازنده قیرا

گویده دوره ووران اولدوزلارا باخ،
ینه نور ساچیلار بیزلردن اوزاق.
باشیمیز اوستونده او قیزیل چتر،
بیزیم آرزوموزدان توخونموش نه دیر؟

دوروب، بیر - بیریندن اوزاقدان یانار،
گاه باتار، گاه داکه، سایریشمار اونلار،
غملی دورسالاردا، سماندا تیره ک،
اونلاردا بیرلشر بیر وقت بیزیم تک.

سئوینیپ دولان دیق بیز آشنا تک.

ینی بیر عشق ایله دوگونلو اوره ک،
سینله دوست اولدوم، ای گوزهل خلقت
وئردی محبتین منه معرفت.

ایندی درک ائدیرهم باشقا جور، قطعی
عشقی، سعادت و محبتی.
سنی ایستر ایکن کتیرمک اله،
من ئوزوم اولموشام قارشیندا کوله . . .

مونس گنج لیکینین عظمتی ایله،
سن منیم قارشیمدا ساچاندا شعله،
ساناسان ئونومده آچیلدی گویلر،
مات - مبهوت قالدیم من یوخ اولدو کدر.

مئلسیز نعمتدیر سیر ائتمک سنی،
باخدیم، مقتون ائتدی جمالین منی،
اوچلون، قانادلانیب اوستومه بیر باش،
سانکی اولموش ایدیک نه وقتدی سیرداش.

جهالت ایچینده اولموشدوم سرسم،
قوجالیب گئتمیشدیم اوره کیمده غم،
گمراه جوان ائتدی بنیلن منی،
بیر می، بیر محبت، بیرده که، نغمه م.

می ایچ، میرزه شفیع، دایانما گل بوش،
اول مئیله، سئودایلا، نغمه یله سرخوش.
یالنیز نغمه چاغی جوشمار نغمه لر،
اودورکه، ای نغمه، نغمه لنین جوشا

ایسته دیم که، بیر دمت دوزلیم

ای ملک سنه

افسوس که، تاپمادیم من، نه گل

نه بیر چیچک، سنه

دورد یانیم ایندی گل — چیچک،

دورد یانیم ایندی یاسمن،

ایلم ابریشمز اینه، آرتیق یوخسان

یانیمدا سن ..

قوی اووقته کیمی عمر اوزانسین،

دورانین قانادی دوشسون، دایانسین.

شیرین بیر حسرتین، خوش خاطره نین

قیمتی بویوکلور، معناسی درین.

اینان، چاتمأسادا ایلم اینه،

سنین یانیندا دیر خیالیم ینه.

بیزده قوجا قلاشیب، بیزده یاناریق،

چیخار یادیمیزدان دردیمیز آرتیق.

قلیمیز قیزیب حرارت ایله،
ایسیدر دنیانی محبت ایله.
یرله گوی اکیلیب قوووشار ینه،
بوسه لر وئرره رک بیری — بیرینه.
اونلاردا ییترلر آرزویا، کاما،
اوندا من یر اوللام، سن ایسه سما.

نفوذ ائیله یردیک یرین ترکینه،
اوجاردیق گویلره، اولدوزا، گونه.
یوخلامیش سرلری سالاردیق اویاق،
شیرین نغمه لره آساردیق قولاق.
بوتون یر اوزونون گوزه لیکلری،
ایلیق یای هواسی، چمن گللمری،
کویده اولدوزلاردا، گولنده اوزه
دئیردیک هامیسی وئرلیمیش بیزه.

فلکین چرخینی ساخلاماق اولماز،

بویوک سئوینجینده عمرو اولار آز.

گلدیم، مسعود اولام، یانینا سنین

دوندوم، نقش اولدوکه، قلبیمه عکسین، —

سعادت یولونو گوسترسین منه،

بیزده، چاتماق ایچون ایلم اینه.

كهنه محبت

وقت وار ایدی گوجلو، جوان قولوملا،
سنی برك - برك قوجاقلاییب ئوپردیم.
گنج لیک کئتدی ... کهنه عشقین اودویلا،
وورور قلبیم ایندییه دک ... نه دردیما

منیم حیات اوزو کیمین قاشمی سن،
او اوزوگون بزه گی سن، داشمی سن،
اینان، بوتون نغمه لریم سنیندیر،
اوره که باخ ... نئیله بیرسن یاشمی سن.

۲ - حکمتلی سؤزلر، زماندان شکایت و اعتراضلار

قلبیمین، روحومون قانادیله من،
چیندیم آیدینلیغا ظلمت گنجه دن،
گوردوم شعریتده حقیقتیمی -
تاپدیم حقیقتده شعریتیمی.

* * *

قوی سن حقیقتی سویله بن زمان،

قویسون مین تهلکه، قویسون مین طوفان،
گل باخما بونلارا، ای میرزه شفیع!
اوجا توت دائما عاری، شرفی،
حقیقت بیر شئیدیر گوزه للیک ایلنه،
اولارمی گوزه للیک کلمه سین دیله؟
جزادان، تعقیبن اولماقچون اوزاق،
بعضا سوزلرینی سویله مه چیلپاق،
آستا اول، ئوزونو دائم کوزله سن،
آچی سوزونوده، ده خوش سوزله سن.

* * *

شاهلارین زینتلی هدیه سینه،
تعریفله ووراریق، داهادا زینت،
آنجاق طبیعتین مین تحفه سینه،
اینانین، وئرمه ریک بیر دفعه قیمت.

* * *

سئلری جوشدوروب، چایلار آخدیران،
گویده بولودلارا شیمشک چاخدیران،
سونسوز قوه لری پیدا ائیله بن
بشر طالعینی وصف ائدیرم من.

* * *

ایتی قلینج سوروشرهك دوشسه یاناغا،
اوزو یوموشاق ایپك اوستن سیچرار قیراغا،
بو دنیادا کسگین لیکدن، زورکوجدن آرتیق
ثمر وئرهر خیرخواهلیق و مهربانلیق.

* * *

دوزلوکله آلقاقلیق چارپیشان زمان
آلقاقلیق نه دنسه قازانیر هرآن.
چونکه آلقاقلارچون ان آلقاق ایشلر،
آلقاقلیق دگیلمدیر، هنردیر، هنر.

* * *

مدریك لیک آدمی چوخ خوشبخت ائدهر،
لاکن علم آرتدیقجا، چوخالار کدر.
بودنیا اوزونده خوشبخت دیر آخماق،
عاقل حسد ائتمز اونادا، آنجاق.

* * *

ئوزونو شوخ گوستر، ئوزونو ساخلا.
گئتمه سين اوزوندىن طراوت اصلا.
اما دوشونمەكە، ئولوم نە گىرىر؟
او، دورار قاپىدا بىر گون منتظر.

* * *

مال — دولت ورنەلىك اولسادا، آسان،
رحمت چكىب بىر ائو تىكمەك مشكل دور
يامان.
بابالارين، نەنەلرين شانى — شەرتى،
نۆهلرين غورونو آرتىرار قطعى!
لاكن وئىرر انسانلارا اصل لدتى،
ئوز اليله قازاندىغى وارى — دولتى.

* * *

بو دىيائىن كدرىنى، غمىنى،
سورسان، دئىر ير اوزوندى ھاميدان،
آھو فغان چىخارارمى بو دردى

اؤتمه سئىلدىن بىزە بو مرحىمى،
اولمازدى عقلىن دە قدرى، قىمىتى.

* * *

منى سئونلره محبتىم وار،
نفرت ائىدەنلره مېن نفرتىم وار.
اگر ال چكسم ده، سعادتىمىن.
من ال كوتورمەرم بو عادىتىمىن.

كىشى سىن، وارايسە سىندە جسارت،
اولسون خصلتىندە بئىلە بىر عادت؛
ياخشىلىق ائىدەنە ياخشىلىق ائىلە،
جواب وئر يامانا يامانلىق ايلە.

طرفە كوزەللىرى سئويىب دويارلار،
قشنگ؛ گل ياناغى سىفاللايارلار.
اكيىب بئىجەدرلر مونىبىت تارلانئى
ازىب ئولدوررلر افعى ايلانئى.

ناموسا، غيرتە ساتاشانلارى
غفو ائىدىن، اصليندە ضعيف آدام دىر.

اورە كلرېن وىران قالمىش دامىندان؟
فلاكنە، اشكنجەيە، كدرە،
اوستون كلىب قلىنچ چكك كره كدىرا
امىد باغلا سىن بىر يوللوق هنرە،
علمالار (۱) نە دئسەلر، كلك دىر،
آنلاشلىمار مؤذنلە، دعانلا
سىن آرتىرما بو دنيا دا المى.
قوى مقصدىن بىر شئى اولسون ... گل آنلا،
تاز اول قورتار درد و غمىن عالمى!

* * *

شكائىتمى ائىدىم، گولوممو، بىلمم
دنيانين يارىسى دراكەدن كم،
ائىدىر اوتانمادان، ائىلە مەدن عار،
مىنى بىر آخماغىن سوزونو تكرار.

يوخ! سنى مدح ائىدىم، قوى اى يارادان،
كە، توتوموش دنيانى بو قدر نادان.

(۱) بورادا ملالار و روحانىلر نظرده توتولور (رداكتور)

يوشاقلىق ياراشار قادين قلىبىنە
كىشىنىكى ايسە بىل، انتقامدىرا

بىل كە، كىنايە يە لايىق اولمايان
مىن بىر كىنايە دن آلچالماز يىنە.

* * *

اى بشرىن خلاصىنا ائىدىلن كىمگ، —
اى گويلىرىن ايلك تحفەسى، سئويىملى امك!
سنە خدمت ائىدە نلرە تسلى مىن!
مدرىكلرىن ايلك آرزوسو، ايلك اىستەگى مىن.

* * *

سن ئوز منلىكىنىن دار سرايىندان
كىنارا چىخماسان، اى دوستوم، اينان،
آنلا كە، عمروندە اولاي بىلمىز مىن
دوزلوك ائويندە دە، بىر دفعە مەھمان.

* * *

توزو قالدىرسادا نەقەر كوك،
توز ئوز توزلوغونو دگىشمە يەك.
گومولموش اولسادا، توزا جواھر،
يىنە دە، قىمتى ئوز اوستوندە دىر.

* * *

گولوب جوايىنى قايتار مەربان،
بىرىسى كىنايە ائدرسە سنە.

* * *

الە قەدح آلسان، گل اولما نادان،
ايچمە حس ائىتمە دن، ايچمە دويمادان.

ئوزونو بوگودوب بوش يره شيشمه،
ببرده كه، آلچاليب آباغا دوشمه.

ايله بيل شه ايله دولويدو لاله،
قيزارير اينده قيزيل پياله.
ايچ، اما سو كيمي ايچرسه بيركس
مئين بو دنيادا قدريني بيلمز.

ابن يمينا

ببر گون ابن يمينا دئدى كه، سويله
اي آتش بوجه گي، نه دير بو شعله؟
گوندوز اولان كيمي سونورسن مدام،
آلشيب يانيرسان دوشنده آخمام.

بوچك ديلمندى كه: - اي ابن يمينا
گوندوزده نور ساچيب يانيرام هين.
فقط، گونش گویده پارلايان زمان،
گورونمز نورومدان منيم بير نشان.

جوشموش آروادينا آسيردى قولاق.
چيرناديب آروادى داهادا بو حال،
اونون سينه سينه چكيردى مين داغ.
دوروب بو منواللا بير خيلى زمان،
ببر سوز سويله مهن ئوز آروادينا.
ملا تز گوزگونو قاييب ديواردان،
قورخونج صفتيني گوستردى اونا.
قورخلو ئوز - ئوزوندن گوزگوده آرواد،
ببر آنلىق دوروخلو، خيالا دالدى.
داها قوپارماييب او ببرده فرياد،
آغزى آچيق حالدا يرينده قالدى.
سونرادا اوزونو او توتوب يانا،
قاپيا اوز قويدو ساكتجه، دينمز.
ئوزوده ئوزوندن گلرهك جانا،
قاپيدان چبخاراق اولدو گورونمز.
سئيندم، اي شفيع، بو نغمه لرين،
عكس ائدير حسنينى آخماق كسلرين.
دنيادا عيبينه كور اولمايانلار،
گوروب بو گوزگوده ئوزونو آنلار.

* * *

ايتير عمرون بير ذره سى هر بير نفسله،

* * *

ببر گون قوجا ملا داياناراق لال،

ئوتوب كئىن كئىرى دونمز، ھا اونو سسلە.
گرەك اولاولىننن نجىب مقصدىن،
قارشىنداكى آمالىنى ائدەسن يقىن.
بو دنيايا كلكمك دكىل سنن كناھىن،
بوش كچىبىسە عمرون، عرشمە چىخاچاق آمىن.

* * *

كوبود اللر توخونماسىن كوزەللىگە، اولماز گرەك،
اصل آماز قاشى مطلق جىلالاسىن آماز گرەك.

* * *

اگر منصب پىللسىلە قالخماق اىستەسن،
گرەك مطلق اىكى شئىە عمل ائدەسن؛
دىنمك لازم كلن ىردە، سوساسان گرەك،
سوسماق لازم كلن ىردە، دىلمنەسن برك.

* * *

بئشىكلن تا قبرە قدر بول واركة، شك سىز

الده عصا، يا عصاسيز كچمه لييك بيز.
آراسيندا بونون يالئيز فرق وار كه بيرجه
كيم حياتدا همين يولو كچه جك نجه ا

* * *

ير اوزونده او آداما اولسون كه، احسن
دئيه بيلير بو دنيايا وداع ائده ركن:
«بير گناهم يوخلور، آنجاق، چوخ اولموش آهيم،
بوندان سونرا ياخشمي اولسون تكى، الهيم!»

* * *

باشمقاسينين باره سينده پيس سوز ائشيتسن،
اونو يايمه هيچ بير زمان محكم ساخلا سن.
آسانديرسا باشمقاسينين ائويني ييخماق،
چوخ چتندير اما، داشي داش اوسنه ييخماق.

* * *

جانسيز بير باش فان قارالديب كورلايار ميلي،

* * *

شعر دئیدن بیر کیمسه نین صرافدیرسا اگر گوزو،
تا پار اصل فکر ایچون لازم اولان اصل سوزو.
اصل شاعر اولان کیمسه، سوز نونونده قالماز ناچار.
اصل ائوین قاپیسینا تاپیب سالار اصل آچار.
نغمه سیندن مسجد هواسی گلن شاعر لرین،
باشلاری بوشدور یقین، عقلری دکیل درین.

* * *

قولاغی اوخشیان بوش هجالاردان،
مین جوره اویدورما ماجرالاردان،
جنت، جهنمن، دنیزدن، چایدان،
گلن و بلبلن، گونشمن، آیدان،
هجراندان، وصالدان، غممن کدردن
مین دفعه چنگنمیش قافیه لردن،
شعر قوراشدیریب میز یلدا یانلارا
سیره شاعر کیمی مین نفرتیم وارا
چونکه توتلوغونوز بو یول آساندیر،
تکجه آخماقلارچون «اوره ک آچاندیر»،
شهرینیز اوره کی گتیرمز جوشا،
قانان کسلر ایچون بلادیر باشا!

باشسیر جانین چوخ آز اولار انسانا خیری،
لاکن، جانلا باش بیر یرده اولارسا اگر،
عمر دائم راحتلیکله، رفاهلا کچر.

* * *

گلستاندان اسیب گلن عطرلی کولک،
عزیز دوستوم، سویله سنه وئرمیرمی اوره ک؟
نییه اوندا بیر خوش خبر ائشیدنده سن،
ئوز گه سینین سئوینجینه سئوینمه سن؟
باتاقلیقین عفونتلی، پیس هواسیندان
آخی دوستوم، کنار گزیب دائم قاچیرسان،
اوندا وورما بدخواهلیقین گولونه گل، باش
غیبت دولو مجلسلردن قاچیب، اوز اقلاش.

* * *

طالع بیر تحفه نی ائده رسه حلال،
اونو الده شراب، گولر اوزله آل.
ئوزون باجارسان گر بونو، هیچ وقت
سنی پادشاه دا، ائدسز خوشبخت.

سرو آغاچى

آزادلىق رمزى دىر شوخ سرو آغاچى،
اگىلىب بوداغى توخونماز يره،
آردىنجا جذب ائدىب او، نظارلى
دائما اوجالار نورلو گويلره.

فېرتىنامى قوپلو، كولكى اسلى،
توكولمز يارباغى، اگىلمز قدى.
بىلمز بو دنيادا رياكارلىغى،
علمى دىر، نجىبدىر اونون وارلىغى.

قارىشيق حياتىن غمىندن اوزاق،
ساكت مزارلىقدان گويلره قالخار.
يرىن كولكەسىنه كىم گلەسه قوناق
دالينجا گويلره بويلانار، باخار.

بىر ياشىل قلەدىر — اميد قلەسى،
اوجالېب تېهسى عرشە دايانار.
آلتىندا كمىرر قوردلار مزارى،
اوستونده اولدوزلار سايرىشىب يانار.

* * *

توللا گل چادرانى ... گورونسون اوزون

گلده گىزلهدرمى ده، باغدا ئوزون!
سنى قادر آلاه، اى اينجه چىچك،
ياراتمىش دنيايا وئرمكچون بزهك.
ده، بونجا لطافت، بونجا ملاحت،
سولسون دار قفسده نئىچون، نهايت!
توللا گل چادرانى ... بىلمىن كه، دنيا
يوخدور ير اوزونده سنىن تك آفت.
قوى سنىن نظرىن هر يانا باخسىن،
باخىشىن قىلملىرى ياندىرىب ياخسىن.
پنجه دوداقلارىن تېسىملىرى
اطرافا نور يايىسىن، آچسىن سخرى.
سنه، چادرا كىمى اى اينجه ملك،
تك گئجه ظلمتى اولسون بورونجك.
توللا گل چادرانى ... حسنىن تك حسنى
استانبول سلطانى گورمه مېش بئله!
اوزون سىخ كىرىپىكلر آراسىنداكى،
او آيدىن گوزلرىن — نورلو پياله.
آج قارا گوزونو، چادرانى توللا!
حياتدا جسور اول، ياشا غرورلا.

* * *

بىر مىرزه اوز توتوب سوروشلو مندن: —

«بیزیم شاه حقینده نه فکوده سن؟
 سویله کنیشدیرمی اونداکى اورهك،
 سازدیرمی عقلی ده، قولقلاری تك؟»
 «اودا بیر آدامدیر قالانلار کیمی، -
 عبا، عمامه سی اولانلار کیمی.
 خلقتین جاهل، قورخاق، کور اولدوغونو
 بیلیب جهالتده ساخلایار اونو».

مندرجات

۳	نون سوز
۹	I اورژینال شعرلر
۹	۱ - آذربایجانجا شعرلر
	۲ - فارسجا شعرلر (سطری ترجمه لر ف. صادقزاده
۱۳	و م. مجیرینیندیر)
۲۸	II فارس دیلیندن ترجمه لر (ب. آذراوغلی)
۲۸	۱ - مکتوبون انتظاریندا (پوئما)
۳۵	۲ - ایکی غزل
۳۸	III آلمان دیلیندن ترجمه لر (آ. آسلانوف)
۳۸	۱ - محبت ترانه لری
۴۶	۲ - حکمتلی سوزلر، زماندان شکایت و اعتراضلار

Мирза Шафи Вазех

ПЕСНИ

(на азербайджанском языке
арабской графикой)

Баку — 1987

Издательство «Язычы». 370005, Баку,
площадь Натаван, 1.

Типография им. 26 бакинских комиссаров.
370005, Баку, ул. Али Байрамова, 3.

Рэссамы *Ј. Катакалидис.*

Бэдин редактору *Р. Әһмәдов.*

Техники редактору *В. Севојан.*

Корректору *Ә. Исмајылов.*

ИБ № 2227

Јығылмаға верилмиш 4.09. 1986-чы ил. Чапа им-
заланмыш 11.11. 1986-чы ил. Кағыз форматы
60×90^{1/32}. Офсет кағызы. Шрифтин гарнитуру
әдәби. Јүксәк чап үсулу илә чап олунуб.
Шәрти рәнкли сурәт 2.2. Учот нәшр вәрәги 1.83.

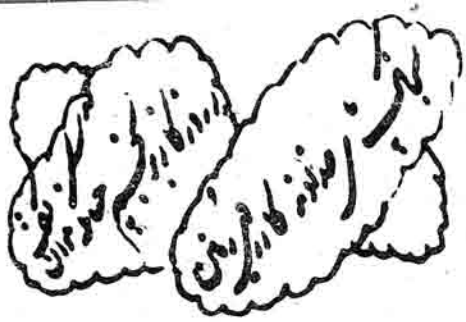
Тиражы 1000. Сифарш № 654. Гижәти 55 гәп.
Азәрбајҗан ССР Дәвләт Нәшријат, Полиграфија
вә Китаб Тичарәти Ишләри Комитәси.

«Јазычы» нәшријаты.

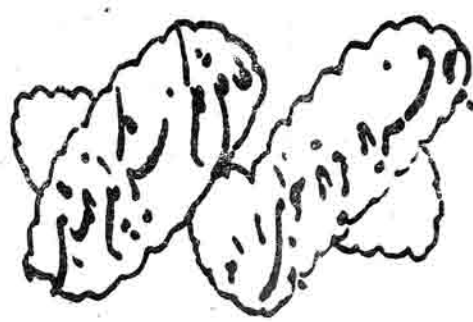
370005, Баку, Натәван мейданы, 1.

26 Баку комиссары адына мәтбәә.

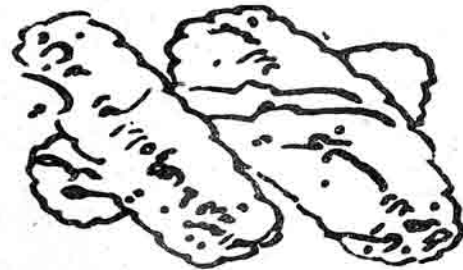
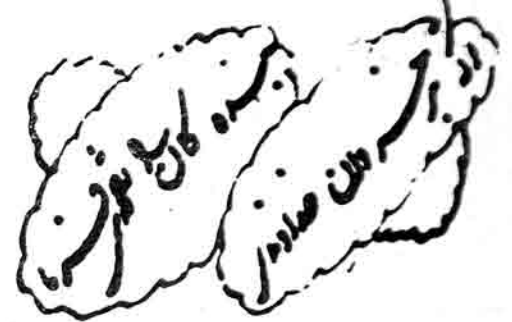
370005, Баку, Әли Бајрамов күчәси, 3.

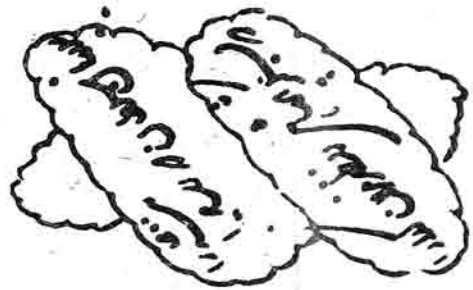
عالمی

عالمی

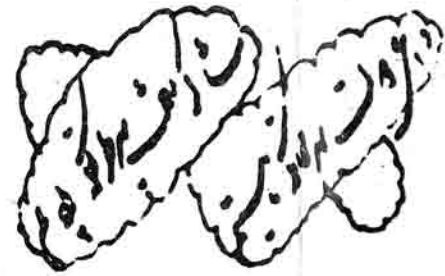
عالمی

عالمی

عالمی

عالمی

عالمی

